

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Вісник № 4
кафедри педагогіки початкової освіти

Професійний розвиток педагога

Збірник наукових праць викладачів, студентів
педагогічного факультету РДГУ та вчителів загальноосвітніх шкіл

Матеріали II регіонального науково-практичного семінару
«Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи»
1 грудня 2011 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

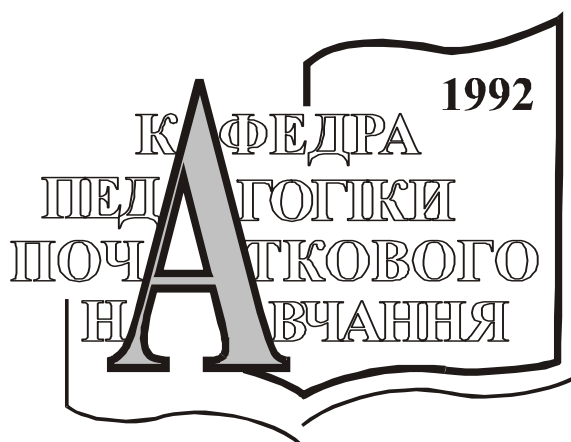
Вісник № 4
кафедри педагогіки початкової освіти

Професійний розвиток педагога

Збірник наукових праць
викладачів, студентів педагогічного факультету РДГУ
та вчителів загальноосвітніх шкіл

Матеріали II регіонального науково-практичного семінару
«Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи»

1 грудня 2011 року

РІВНЕ-2011

УДК 37:371:372:373:374:376:379

Вісник кафедри педагогіки початкової освіти. Матеріали II регіонального науково-практичного семінару «Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи» - № 4. – Рівне: РДГУ, 2011.- 202 с.

Упорядник: Тетяна Євстафіївна Колупаєва, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки початкової освіти Рівненського державного гуманітарного університету

Рецензент: Павелків Роман Володимирович, доктор психологічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи Рівненського державного гуманітарного університету, академік АН вищої школи України

Комп'ютерний набір та верстка: Шурин Олена Іванівна

У збірнику подаються статті, повідомлення, тези викладачів, студентів, аспірантів кафедри педагогіки початкового навчання та вчителів шкіл. Представлена тематика розроблена з урахуванням сучасного вітчизняного та зарубіжного педагогічного досвіду, досягнень педагогічної та психологічної науки. Матеріали збірника були представлені на науково-педагогічному семінарі, "Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи", проведеного кафедрою педагогіки початкової освіти за участю вчителів шкіл, завучів, представників міського управління освіти. Матеріали збірника розраховані на викладачів, студентів психолого-педагогічних спеціальностей.

За достовірність фактів, дат, назв і т.п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

Рекомендовано до друку рішенням кафедри педагогіки початкової освіти протокол № 3 від 15.11.2011 р.

**Колушаєва Тетяна Євстафіївна,
кандидат педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки початкової освіти РДГУ**

Сучасний стан та перспектива розвитку системи професійної педагогічної освіти

Кожна держава, попри очевидні глобальні тенденції, по-своєму підходить до проблем вищої, зокрема, до професійної педагогічної освіти. Хтось підходить як до загальнонаціональної стратегічно важливої засади розвитку суспільства, формування нації, її майбутнього, а тому розглядають педагогічну освіту як чинник соціальної стабільності, економічного добробуту країни, її конкурентоспроможності та національної безпеки. Хтось і надалі відводить їй маргінальну роль вузькогалузевої сфери, яку фінансують за залишковим

принципом.

Сьогоднішнє завдання, яке стоїть перед суспільством та державою сформувати нового вчителя — генератора інноваційного розвитку, реформатора освіти, педагога - вихователя. Це завдання надзавдань. У сьогоднішньому сучасному, швидкозмінному світі, коли змінюються ціннісні орієнтації суспільства вчитель почуває себе у дещо пониженому стані. Причиною є не лише жebraцька зарплата, хоча в "Національній доктрині розвитку освіти" визначається фінансування освіти як пріоритетного напрямку видатків бюджетів усіх рівнів, та у Державній програмі "Вчитель" метою та основними завданнями поряд з невідкладними і перспективними заходами щодо реалізації основних напрямів модернізації системи освіти є підвищення рівня соціально-економічного та фінансового забезпечення підготовки педагогічних працівників, їх професійної діяльності та післядипломної освіти.

Можна і надалі пояснювати суспільству, що без вчителя і всіх інших професій просто не буде. Але буде корисніше зрозуміти причини такого відношення до сучасного вчителя.

Вчитель завжди був у всі віки наставником, просвітителем, мав найвищу пошану, користувався великим авторитетом, бо завжди мав глибші знання, широку ерудицію і у всіх народів виконував визначну соціальну роль - роль стабілізуючого фактора. За останні десятиліття такий погляд на вчителя змінився. І повернути імідж вчителя лише заробітною платою, мабуть, неможливо. Основні завдання, очевидно, тут лежать у сфері підготовки та відбору викладацьких кадрів, змісті освіти, сутності викладацького професіоналізму. Тих знань, з якими випускник вузу, спеціаліст йде в школу, та і у працюючих вчителів з досвідом, їх вже не вистачає. В цьому плані необхідна професіоналізація самої педагогічної освіти.

Сьогоднішній вчитель - це перш за все дуже складна важка професія і далеко не кожен студент педагогічного вузу може її освоїти. Сьогоднішній вчитель - драматург, режисер, актор, спеціаліст-предметник, науковець, новатор, популяризатор, який чітко знає що і як робити. Такого розуміння сутності педагогічної професії немає ні в суспільстві, ні у більшості педагогів. Тому, необхідні корективи парадигми педагогічної освіти.

Для того, щоб школа могла виконувати суспільне замовлення, долаючи труднощі, їй потрібен вчитель, який у змозі вирішити проблеми, пов'язані з вихованням та навчанням, не просто маси учнів, а формуванням конкурентноздатної особистості, кожного окремо взятого школяра з його індивідуально орієнтованими, своєрідними запитамми, рівнем розумового, морального, естетичного, фізичного розвитку особистості.

Суть проблеми у тому, що в процесі навчання учні не можуть проявити свою особистість у всій її індивідуальності та неповторності, в результаті чого понижується рівень мотивації, а потім - як наслідок - і рівень підготовки конкурентноздатної, адаптованої до участі у виробничій праці особистості, затягується період становлення молодшої людини як суб'єкта соціуму.

Дійсно, система інертна й нерідко продукує випускників, яким не під силу нові завдання.

З огляду на це необхідно розглянути альтернативні моделі, що існують у світі, й шукати рішення, які, з одного боку, дадуть змогу посилити демократичність у доступі до знань, а з іншого дадуть позитивний результат від впровадження європейської системи професійної підготовки педагогічних кадрів.

Практика сьогодні показує, що школа стає більш багатогранною, відкритою, гнучкою, змінюються моделі управління, зміст і форми її роботи, керівники шкіл та вчителі в повній мірі можуть реалізувати свободу творчої діяльності. В школі проходять реальні процеси гуманізації, демократизації, викликані новою парадигмою освіти - індивідуально-орієнтованим, особистісно-орієнтованими підходами до навчання та виховання.

З іншого боку, з'явилися тенденції, пов'язані з відчуженням дітей від освітньої діяльності, знизилась мотивація навчання, все частіше виникає почуття невизначеності та хвилювання за майбутнє, посилюється агресивність, росте кількість злочинів, які здійснює молодь.

Тому нам потрібен сучасний вчитель, патріот, професіонал, який у змозі постійно розвиватись, підвищувати свою компетентність, мати достатній потенціал, щоб здійснити поставлені завдання, включатись в інноваційні процеси в освітній практиці, змінити статус, звання, позицію вчителя у суспільстві.

Формування і підготовка вчительських кадрів є найважливіше державне, політичне завдання. Вчитель виховує, дає знання, формує особистість, яка має активно включатись у реальну дійсність, навчитись критично мислити, приймати рішення за своє майбутнє. Тому, підготувати таку особистість в умовах зміни пріоритетів, цінностей, переважанні шкільних програм, недосконалості методик, технологій, вчитель об'єктивно не може.

Відповідно, педагогічні вузи повинні досконало знати основні проблеми сучасної школи і у цьому питанні повинні співпрацювати з місцевими органами управління освітою, обмінюватись досвідом, вирішувати проблеми, проводити спільні наради, конференції, запрошувати керівників обласних, районних, міських відділів

народної освіти читати лекції студентам про проблеми сучасної школи, проводити семінарські та практичні заняття в школі, при навчанні використовувати ситуативні методи роботи. Це обумовлено тими обставинами, що у майбутній професійній діяльності студент повинен буде "подавати" знання не в чистому вигляді, а застосовувати їх у конкретних практичних ситуаціях.

Проблема якості підготовки педагогічних кадрів надзвичайно актуальна. Основними складовими є безперервність освіти, комп'ютеризація освіти, перехід від інформативних до активних методів та форм навчання з включенням в діяльність студентів елементів проблемності, наукового пошуку, різних форм самостійної роботи, перехід до активізуючих, розвиваючих, інтенсифікуючих, ігрових способів організації навчального процесу, перехід до такої організації взаємодії педагога та студента, коли акцент переноситься з навчаючої діяльності викладача на пізнавальну діяльність студента.

Сучасна педагогічна освіта в Україні знаходиться на новому етапі свого розвитку - становленні, як європейської системи освіти. Майбутнє педагогічної освіти зокрема, як і всієї ланки освіти, визначається процесами євроінтеграції та глобалізації. Це означає якісне оновлення змісту та форм організації навчання майбутніх вчителів, перегляд та переосмислення багатьох усталених традицій, внесення доповнень та коректив у систему вітчизняної педагогічної освіти шляхом запровадження сучасних технологій та інноваційних тенденцій. Разом з тим, національний характер освіти повинен бути збережений. Українська система педагогічної освіти не повинна асимілюватись, поступитися своїми національними пріоритетами. Важливо узгодити національні особливості підготовки педагогічних кадрів зі світовими стандартами.

Загалом, процес структурного реформування української педагогічної освіти, зміни освітніх програм та інституційних перетворень поступово здійснюються, відповідно до Болонського процесу, за такими головними напрямами:

- прийняття зручних та зрозумілих градацій дипломів, ступенів і кваліфікацій;
- запровадження двоступеневої системи світи;
- впровадження єдиної системи кредитних одиниць;
- визнання та дотримання європейських стандартів якості освітніх послуг;
- усунення перепон для більшої мобільності студентів, викладачів, дослідників й управлінців вищої школи.

Розглянемо детальніше та проаналізуємо зміни, які відбуваються на теренах педагогічної освіти України. Модернізація педагогічної освіти України вимагає певних коректив, насамперед, у систему її провідних ідей та найважливіших організуючих положень, а саме, вдосконалення принципів довузівської дидактики, наближення їх до вимог життя, адже спираючись на них, викладач забезпечує наукову організацію й ефективність навчального процесу, формування у студентів якостей всебічно розвиненої особистості сучасного вчителя.

Запровадження оновленої системи дидактичних принципів у вузах сприяло підвищенню ефективності і підготовки майбутніх вчителів, зумовило можливість краще організувати та науково обґрунтувати навчально-виховний процес, забезпечило цілісність та комплексність навчання.

Якісне оновлення методологічної основи навчання забезпечує результативність внесення відповідних змін в інші важливі компоненти педагогічної освіти, такі як зміст, форма, методи тощо.

Зміст педагогічної освіти складають в першу чергу сукупність гуманітарних дисциплін як основа становлення педагога у всій сукупності його якостей - суб'єктних, особистісних, індивідуальних, а також як частина культури, носієм якої завжди виступає педагог (культура художня, інтелектуальна, наукова, фізична та ін.), як засіб та зміст професійної педагогічної взаємодії вчитель-учень.

Характеризуючи зміст сучасної педагогічної освіти, слід відмітити такі основні тенденції, що спостерігаються на сучасному етапі, як постійне поповнення за рахунок різних інтегративних дисциплін («Людина і суспільство», «Світова художня культура», «Педагогічна логіка», «Соціально-політична теорія суспільства», «Людина в універсумі») орієнтація на гуманізацію та гуманітаризацію і освіти, відведення головної ролі дисциплінам психолого-педагогічного циклу, посилення дослідницького компонента у його структурі, а також тенденція до більш збалансованого, адекватного цілям, завданням та принципам підготовки педагогів структурування.

Традиційно структура змісту педагогічної освіти складалася з трьох блоків - загальнотеоретичного, спеціально-професійного й спеціально-предметного. Практика довела їх недостатню збалансованість, невідповідність основним завданням, які ставляться перед вчителем.

Зміст педагогічної освіти сьогодні розглядається, як: система узагальнених фундаментальних загальнонаукових, спеціальних, психолого-педагогічних і методичних знань; система узагальнених, спеціальних, психолого-педагогічних, методичних, дослідницьких умінь, прийомів та способів діяльності; досвід творчої практичної професійної діяльності; досвід емоційно-вольового ставлення, інтелектуального й педагогічного спілкування з учнями, батьками, колегами.

Розбудова національної системи освіти активізувала педагогічні пошуки, зокрема пошуки оптимальної форми організації навчально-виховного процесу, який поєднує практичні дії й аналітичний процес: планування, моделювання, педагогічний аналіз, збір інформації, контроль, стимулювання.

Сьогодні важливим завданням модернізації педагогічної освіти України є запровадження кредитно-трансферної системи організації навчального процесу. Ця модель для української освіти нова. Вона потребує розробки сучасних механізмів здійснення навчального процесу, визначення результатів якості освіти,

управління навчальним закладом. Сьогодні всі вузи країни активно запроваджують кредитно-трансферну систему організації навчального процесу (КТСОНП).

Це зумовлено не лише орієнтацією України на входження до єдиного європейського освітнього простору, що не можливе без впровадження такого багатоцільового механізму як ECTS (Європейська кредитно-трансферна та акумулююча система), а й великим потенціалом даної системи для подолання недоліків існуючої раніше системи підготовки вчителя, насамперед таких як: відсутність систематичної роботи студентів під час навчання, низький рівень активності й відсутність елементів змагання в навчальних досягненнях, відсутність гнучкості у системі підготовки фахівців, недостатній рівень адаптації до швидкозмінних вимог світового ринку праці, низька мобільність студентів щодо зміни напрямів підготовки, спеціальностей у вищих навчальних закладах, мала можливість вибору студентом навчальних дисциплін, можливість необ'єктивного оцінювання знань студентів, значні затрати бюджету часу на проведення екзаменаційної сесії. Впровадження кредитно-трансферної системи передбачає вирішення ряду важливих завдань, а саме: відходу від традиційної схеми «навчальний семестр - навчальний рік -навчальний курс», раціонального поділу навчального матеріалу дисципліни на модулі і перевірки якості засвоєння теоретичного і практичного матеріалу кожного модуля. При функціонуванні кредитно-трансферної системи організації навчального процесу викладач має можливість контролювати якість підготовки студента до кожного заняття, використовувати більш широкую шкалу оцінки знань, досягти більшої її об'єктивності, виявляти та розвивати творчі здібності студентів, стимулювати їх систематичну і самостійну роботу й створювати атмосферу здорової конкуренції у навчанні. Вдосконалення процесу підготовки педагогічних кадрів передбачає також впровадження двоетапної системи вищої освіти, оскільки це забезпечує чітке розмежування професійної та академічної спрямованості вищої освіти, а значить більшу відповідність змісту навчання, його цілям.

З цією ж метою тривають педагогічні пошуки оптимального методичного забезпечення підготовки вчителів. На сьогоднішній день цей компонент педагогічної освіти вимагає запровадження нових методик, методів, форм, прийомів та переосмислення існуючих.

Звернення до наукових джерел, вивчення практики роботи педагогічних університетів засвідчує, що головна увага з боку професорсько-викладацького корпусу, почасти, приділяється формуванню не педагогічної, а предметної спрямованості студентів. Водночас учителі базових шкіл, педагогічні колективи, до яких студенти приходять після закінчення вищого навчального закладу, доводять, що, потрапляючи до школи, молодий спеціаліст майже зовсім не підготовлений до виконання численних функцій вчителя. Нерідко, добре знання навчального предмету поєднується з поганим володінням методикою його викладання. Це відбувається тому, що професійна підготовка вчителя досить часто не формує в нього цілісного, системного сприйняття своєї майбутньої діяльності. Насамперед, це стосується теоретичної й практичної підготовки, де відсутній тісний взаємозв'язок між методикою та технікою навчання і виховання. Така неузгодженість між змістом організації й методичним забезпеченням підготовки до педагогічної діяльності, нерідко, призводить до низької ефективності вчительської діяльності молодих спеціалістів. Зумовлено це тим, що оволодіти педагогічною професією та педагогічною діяльністю можна лише на особистісному рівні: всі знання, практичні вміння й навички засвоюються суб'єктом в особистісному контексті. Тобто, у професії вчителя особистісне і професійне взаємопов'язані, характеризуються взаємопроникненням, на основі якого утворюється цілісна єдність. При домінуванні принципу традиційної масовості в процесі підготовки педагогічних кадрів, який був характерним як для всієї системи освіти України, так і для її педагогічної ланки зокрема, відсутня особистість студента, як активного суб'єкта. Студент залишається лише певним компонентом масового процесу педагогічного відтворення, не виявляється, не враховується і не формується його творча педагогічна індивідуальність.

Тому, реалізація мети освіти педагога залежить від ряду причин: по-перше, глобальні тенденції сучасної соціокультурної ситуації, такі як, демократизація, комп'ютеризація, виникнення та загострення глобальних проблем; по-друге, характер суспільної системи: відтворююча, зберігаюча чи розвиваюча; по-третє, тип педагогічної діяльності: орієнтована на масовість, загальність чи індивідуальність освіти та виховання, по-четверте, наявність суб'єктивних передумов до освітньої діяльності, властивих кожному індивідууму.

Сучасна ж школа потребує іншого фахівця, такого, який би володів різними варіантами побудови навчального процесу, знав кілька шляхів досягнення мети, міг не просто відтворити свої знання, а й творчо їх інтерпретувати, завжди діяти адекватно ситуації. Цю проблему розв'язує особистісно-орієнтоване навчання, яке активно впроваджується в усіх закладах педагогічної освіти.

Велику роль у формуванні особистості майбутнього вчителя відіграє мотиваційний компонент, який є стимулом до навчально-пізнавальної діяльності, викликає у студентів прагнення до оволодіння знаннями та навичками пізнавальної діяльності.

Наявність знань та вмінь є основою для формування пізнавальних мотивів, які в свою чергу є основою для професійного становлення педагога.

Курс на перебудову системи національної педагогічної освіти з традиційної, орієнтованої на середнього учня, масової й типової, в особистісно-орієнтовану був прийнятий при розробці: «Національної доктрини розвитку освіти в Україні у XXI столітті». Ця модель реалізується, певною мірою, за рахунок звернення до інноваційних методів навчання.

Звернення до інноваційності зумовлюється тим, що звичні форми організації навчальної роботи (лекції, семінари, практичні заняття, консультації та екзамени) мають досить обмежені можливості щодо зміни позиції студента, оскільки передбачають збереження за ним ролі того, кого навчають. Інноваційне ж навчання, по-перше, дає змогу майбутньому педагогу спробувати себе у ролі режисера і у такий спосіб розвинути в собі необхідні

особистісні якості, по-друге - у ролі вчителя, по-третє - у ролі консультанта, письменника, організатора певного виду діяльності, учня та ін. Чим більше ролей виконує студент, чим різноманітніша його діяльність, тим більше в його арсеналі практичних умінь та навичок, необхідних для майбутнього фахівця, його розумова діяльність набуває системного характеру, в нього формується гнучкість мислення, розширюється й поглиблюється мотивація професійної спрямованості. Ще одна з найважливіших особливостей інноваційної технології полягає в тому, що її впровадження дозволяє максимально індивідуалізувати навчально-виховний процес, тобто вибудувати його зміст і логіку з урахуванням індивідуальних особливостей (інтересів, нахилів, здібностей, мотивів навчання) кожного студента, застосовувати не на словах, а на практиці суб'єкт-суб'єктні взаємини викладачів з майбутніми вчителями - підхід, що надавав останнім можливість реалізувати себе у пізнанні, навчальній діяльності та поведінці.

Стало вже очевидним, що набутку знань та вмінь, отриманого студентом у ВНЗ, вистачає лише на три-п'ять років праці. Відомо, що вчитель живе доти, доки вчиться сам. Щойно він перестає вчитися - і в ньому вмирає вчитель. Тому так важливо сформувати культуру самостійної діяльності і прагнення до особистісного та професійного зростання.

Останнє особливо потрібне при підготовці вчителя до роботи в класах з поглибленим вивченням певних предметів, де виняткове значення мають курси, які доповнюють базові дисципліни. Незавжди педагог має можливість і час оперативної й ефективно одержати інформацію з того чи іншого розділу змісту шкільної освіти. У повсякденній роботі вчителя вміння володіти відомими в теорії й на практиці активними методами навчання не завжди буває достатнім.

Щоб допомогти вчителю зорієнтуватись у таких складних обставинах і протягом мінімального часу одержати максимальну кількість інформації щодо окремих розділів шкільного курсу, формуються різноманітні альтернативні форми освітніх послуг, наприклад, центри додаткової освіти та професійної перепідготовки, де реалізуються додаткові освітні програми, якими передбачено: підвищення кваліфікації, стажування, професійна перепідготовка працівників освітньої галузі. Одним із головних завдань цієї структури є задоволення освітніх потреб учителів шкіл щодо набуття спеціальних знань про нові методики, форми й засоби навчання в школі. Метою перепідготовки вчителів є оновлення теоретичних і практичних знань, відповідно до щодалі більших вимог державних освітніх стандартів.

Професійна перепідготовка та підвищення кваліфікації вчителів міських шкіл, країни в цілому має здійснюватись на основі угод, які укладають центри додаткової освіти й професійної перепідготовки, з одного боку, і міськими чи державними органами освіти, шкільними закладами, - з другого. Встановлюються такі види навчальних занять та навчальних робіт, як: розроблення й затвердження навчальних планів; лекції, практичні заняття, семінари, лабораторні роботи, заняття з обміну досвідом, стажування, консультації, курсові, атестаційні, дипломні роботи. Такі центри, орієнтуючись на вимоги часу, мають виконувати науково-методичну підготовку вчителя з метою підвищення якості навчання, вибудувати його освітню сферу на основі досягнень передової вітчизняної та світової практики, систематично проводити поновлювальні курси, семінари, заняття в інтересах учителя, формувати навчальний план згідно з індивідуальними вимогами тощо.

В Європі українська педагогічна освіта завжди була помітною. Такою вона залишається й сьогодні. Однак, порівняльні дослідження з цього приводу в країні майже не проводились, вимагаючи певної міри стандартизації. Болонський процес стимулює створення відповідних порівняльних систем організації навчання та виховання майбутнього педагога, рівня кадрового і науково-методичного забезпечення, якості навчального процесу, ефективності реалізації його різноманітних моделей і механізмів.

Таким чином, дослідження сучасного стану педагогічної освіти виявляє тенденцію до реформування системи професійно-педагогічної освіти та підготовку педагога, який здатний будувати професійну діяльність у відповідності до мети освіти та розвитку особистості учня.

Література

1. Вища освіта України і Болонський процес: Навч. посібник / За ред. В.Г. Кремеля. Авторський колектив: М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, В.Д. Шинкарук, В.В. Грубінко, І.І. бабина. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004. – 384 с.
2. Концепція розвитку загальної середньої освіти. Проект / газета "Освіта України" – 16 серпня 2000 р., №33.
3. Кремель В. Українська освіта ХХІ ст.: завдання і проблеми // Дивослово – 2001 р. - №2.
4. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес / Упоряд. М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, К.М. Левківський, Ю.В. Сухарніков. – К.: МОНУ, 2004. – 24 с.

ЗМІСТ

Передмова		4
Колупасва Т.Є.	<i>Сучасний стан та перспектива розвитку системи професійної педагогічної освіти</i>	6
Білявцева О.В.	<i>Православна педагогіка України: історія, реалії та перспективи</i>	10
Бірюкова Н.В.	<i>Розвиток жіночої освіти на Волині (кінець XVIII – початок XX ст.)</i>	15
Бондарук І.М.	<i>Формування професійно-значущих компонентів викладача вищої школи</i>	19
Бондарчук А.І.	<i>Навчально – виховна діяльність Київських вищих жіночих курсів (1878 – 1920 рр.)</i>	20
Бордюк В.М.	<i>Мотивація професійного розвитку майбутніх вчителів засобами психологічного тренінгу</i>	24
Боровець О.В.	<i>Складові комунікативної компетентності педагога</i>	28
Боровець С.В.	<i>Особливості адаптації молодого педагога до практичної діяльності у школі</i>	31
Бричок Б.П.	<i>Технологічна компетентність сучасного педагога</i>	32
Бричок С.Б.	<i>Інтерактивні методи формування творчого потенціалу особистості майбутнього педагога у процесі вузівського навчання</i>	37
Вальчук І.А.	<i>Внесок вітчизняних та зарубіжних педагогів у розвиток питань моральної вихованості</i>	40
Вашкевич Т.В.	<i>Організація педагогічного спілкування учителя й учнів у початкових класах</i>	41
Веремчук А.П.	<i>Підготовка майбутнього вчителя початкових класів до формування освітніх цінностей учнів</i>	43
Ганжа М.В.	<i>Естетичне виховання засобами дизайну в педагогічній теорії та виховній практиці зарубіжних країн</i>	47
Герасимчук А.М.	<i>Історико-педагогічні аспекти розвитку освіти на Західноукраїнських землях у VI – VIII столітті</i>	48
Головко В.А.	<i>Елементи розвивального навчання на уроках української мови</i>	50
Грипич С.Н.	<i>Педагогічна майстерність вчителя при викладанні літератури для дітей</i>	52
Грицкевич Н.М.	<i>Педагогічна майстерність та її роль у морально-культурному розвитку особистості (на прикладі діяльності керівника гуртка «Духовної пісні» Рафалівського центру дитячої та юнацької творчості)»</i>	55
Гудовсек О.А.	<i>Роль вчителя початкових класів в естетичному вихованні школярів</i>	58
Далінчун Ю.В.	<i>Національне виховання – невід’ємний компонент сучасного молодого покоління</i>	60
Джас М.І.	<i>Образ вчителя у творчій спадщині Якова Теофановича Чепіги</i>	62
Дмитрук Р.М.	<i>Дидактичні умови організації самостійної роботи студентів</i>	64
Єрмейчук Г.В.	<i>Самоосвіта як головний чинник професійної підготовки вчителя</i>	66
Захарчук З.О.	<i>Застосування наочності під час навчання за Букварем</i>	68
Захарчук І.В.	<i>Організаційно-педагогічна діяльність школи щодо сприяння успішній адаптації молодих педагогів до професійної діяльності</i>	71
Іванова Л.І.	<i>Формування літературознавчої компетентності майбутнього учителя початкових класів</i>	74
Катеринюк В.І.	<i>Самооцінка вчителя – самосприйняття учнів</i>	77
Квач О.І.	<i>Модернізація освіти в Україні</i>	79
Кмитюк О.В.	<i>Сучасні інноваційні технології навчання</i>	82
Ковальчук Т.М.	<i>Життя і діяльність М. І. Демкова (1859 – 1939)</i>	84
Красовська О.О.	<i>Реалізація інноваційних технологій мистецької освіти у професійній підготовці майбутніх учителів початкової школи</i>	87
Кривко В.Г., Гисюк Н.В., Коваль Г.Є.	<i>Професійне та особистісне зростання майбутнього вчителя початкових класів на різних рівнях його становлення</i>	91
Крикун Ю.В.	<i>Методи та засоби навчання на основі взаємної діяльності учителя та учнів</i>	95
Лавренчук А.П.	<i>Проблеми виховання в сучасній сім’ї</i>	96
Лебедь Л.П.	<i>Актуальність проблеми громадянського виховання на сучасному етапі реформування освіти</i>	99
Лисак М.Г.	<i>Виховання культури поведінки дошкільників у процесі підготовки їх до школи</i>	100
Лисюк В.П.	<i>Філософська система Ж.-Ж. Руссо</i>	102
Маліванчук М.В.	<i>Мовно-мовленнєві аспекти вивчення слова на уроці української мови в початкових класах</i>	103
Мельник А.С.	<i>З досвіду використання різнорівневого мовного аналізу і синтезу на уроках української мови в початкових класах</i>	106
Мельник Ю.В.	<i>Використання інтерактивних технологій навчання на уроках у початкових класах</i>	109
Міщеня О.М.	<i>Відповідальність вчителя початкових класів як професійна якість</i>	110
Мосійчук Г.А.	<i>Формування професійних якостей майбутнього вчителя</i>	112

Навозняк Л.Л.	<i>Вплив фольклору на формування професійних якостей майбутнього вчителя</i>	114
Наумова І.Б.	<i>Джон Локк – філософ, політик, педагог</i>	116
Никонєць О.Я.	<i>Взаємозв'язок школи та сім'ї в контексті етичного виховання</i>	118
Пашук А.С.	<i>Збагачення змісту структурних компонентів уроків образотворчого мистецтва в початкових класах</i>	120
Перець О.М.	<i>«Професійна підготовка вчителя» як засіб формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів в умовах ВНЗ</i>	123
Петровець О.І.	<i>Пріоритетні напрями гуманізації освіти і виховання в сучасній школі</i>	126
Пітик С.М.	<i>Статеве виховання школярів як проблема педагогічної науки і практики 20 – 30 рр. XX століття</i>	127
Пучко Т.А.	<i>Адаптація молодого вчителя початкових класів до практичної діяльності у школі</i>	129
Раджабова Т.М.	<i>Ціннісні орієнтації сучасного вчителя початкових класів</i>	132
Рижа С.М.	<i>Питання жіночої освіти в урядовій політиці (XIX – початок XX століття)</i>	134
Рицька Н.Ф.	<i>Гендерне виховання учнів початкової школи як важлива ланка соціально-педагогічної діяльності</i>	135
Суржук Т.Б.	<i>До питання про зміст і організацію педагогічної практики в умовах модернізації системи підготовки вчителів початкової школи</i>	138
Тишина В.В.	<i>Сучасний вчитель початкових класів: взаємодія ВНЗ та школи</i>	141
Ткачук Н.О.	<i>Розвиток духовно-екологічної культури у студентській молоді</i>	143
Усач (Крижанська) Л.В.	<i>Вплив національних традицій на формування педагогічної культури майбутнього вчителя початкових класів</i>	144
Харитонюк Н.П.	<i>Інтеграція змісту навчальних предметів в початковій школі</i>	147
Цяк Л.М.	<i>До питання концепції та структуризації підручника</i>	151
Чугай Ю.М.	<i>Комплексний аналіз тексту як основа розвитку мовленнєвих знань, умінь та навичок молодших школярів з української мови</i>	153
Шевців З.М.	<i>Розвиток соціально-педагогічних цінностей у процесі підготовки вчителя початкових класів</i>	155
Шурин О.І.	<i>Самоосвіта як умова професійного становлення майбутнього вчителя</i>	156
Юськова Т.В.	<i>Понятійний зміст та види педагогічної оцінки знань</i>	159
Яковичина Т.В.	<i>Творчий розвиток особистості дитини в умовах навчально-виховного комплексу</i>	162
Ярошик І.О.	<i>Особливості навчально – виховного процесу Київського Фребелівського педагогічного інституту</i>	165
Ясен Т.А.	<i>Використання елементів усної народної творчості на уроках</i>	167
Шевчук Т.Б.	<i>Етимологічний аналіз як засіб формування мовно-професійної компетентності майбутніх вчителів початкових класів</i>	168
Давнюк С.В.	<i>Елементи теорії складного речення у підготовці майбутнього вчител</i>	171
Бублей Л.І.	<i>Проектна діяльність у початковій школі</i>	173
Гараніч Т.Г.	<i>Дидактичні ігри на уроках у початковій школі</i>	182
Кондратюк С.В.	<i>Нестандартні методи навчання учнів динамічному читанню</i>	190
Христянович Г.В.	<i>Науково-педагогічна діяльність В.І. Поцагайби (друга половина 40-х - 50-і роки XX ст.)</i>	194
Цибульська Л.І.	<i>Система розвитку професійної компетентності педагогів</i>	195
Шведюк М.С.	<i>Педагогічна майстерність вчителя – шлях до оновлення освіти</i>	198
Бандюк В.О.	<i>«Веселкова» технологія у навчанні математики</i>	200
Батьковець С.І.	<i>Проблема навчання і виховання обдарованої дитини</i>	202